

Цитування:

Матулчик, Ю. (2025). Едуард Крістіан Ліндеман: життєтворчість і вплив на розвиток освіти дорослих у США. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 1(27), 178–187. [https://doi.org/10.35387/od.1\(27\).2025.178-187](https://doi.org/10.35387/od.1(27).2025.178-187)

УДК 37.013.83.(092).(73)

DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(27\).2025.178-187](https://doi.org/10.35387/od.1(27).2025.178-187)

**ЕДУАРД КРІСТІАН ЛІНДЕМАН: ЖИТТЄТВОРЧІСТЬ І ВПЛИВ
НА РОЗВИТОК ОСВІТИ ДОРОСЛИХ У США**

Матулчик Юліус – доктор філософії, доцент, професор кафедри педагогіки філософського факультету університету Коменського в Братиславі

Matulchik Julius – PhD., Associate Professor, Professor of the Pedagogy Department of the Faculty of Philosophy, Comenius University, Bratislava, Slovak Republic

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4077-2155>
E-mail: julius.matulcik@uniba.sk

Анотація. Оглядова стаття присвячена аналізу передумов формування андрагогічної концепції у США в межах основних теоретичних напрямів розвитку освіти дорослих. Визначено джерела та детермінанти становлення андрагогічної концепції в США. Висвітлено діяльність провідного представника теорії і практики освіти дорослих Едуарда Крістіана Ліндемана (1885–1953), який у 1926 р. першим у США використав термін «андрагогіка» щодо методів навчання дорослих. Дослідник характеризує освіту дорослих як спільну діяльність у неформальному навчанні, основною метою якої є пошук сенсу в досвіді, пошук ідей, спрямованих на сутність суджень, що формують поведінку, і пошук методів навчання дорослих, які пов'язують навчання з життям. Така орієнтація в освіті дорослих була названа «андрагогічною» у 1927 р. Своєю новою концепцією освіти, зокрема освіти і навчання дорослих, він створив простір для створення андрагогічної концепції освіти дорослих у Сполучених Штатах Америки. Науковець описав зв'язки між освітою, соціальними науками та соціальними проблемами, а також поєднав концепції соціальних наук з природничими науками та філософією, довів, що освіта дорослих є засобом для змін у житті. Обґрунтував, що найціннішим ресурсом в освіті дорослих є досвід того, хто навчається. Е. К. Ліндеман акцентував увагу на контекстуальному підході до освіти дорослих, підкреслюючи важливість урахування індивідуальних життєвих ситуацій кожної особи. Освітній процес має бути тісно пов'язаний із повсякденними ролями дорослих: професійними, сімейними та громадськими. Навчальні програми повинні орієнтуватися на реальні

Публікація розміщена на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International (CCBY4.0), що дозволяє вільне використання з обов'язковим зазначенням авторства та джерела.

потреби учнів, а не на абстрактний теоретичний матеріал. У праці «Значення освіти дорослих» науковець сформулював припущення для дорослих учнів: дорослі мотивовані до навчання, тому що вони мають потреби та інтереси, які задовольняються через навчання; існують індивідуальні відмінності між людьми, які збільшуються з віком; орієнтація навчання і вибір навчальних програм для дорослих базується на запитах реального життя.

Ключові слова: андрагогіка; неформальна освіта; освіта і навчання дорослих; методи навчання; Е. К. Ліндемман.

EDUARD CHRISTIAN LINDEMAN – LIFE CREATIVITY AND INFLUENCE ON THE DEVELOPMENT OF ADULT EDUCATION IN THE USA

Abstract. *The study analyzes the prerequisites of the formation of the andragogical concept in the USA within the framework of the basic theoretical currents of the development of adult education theory. It identifies the sources and determinants of the establishment of the andragogical concept in the USA. It is highlighted the work of Eduard S. Lindeman (1885-1953), a leading exponent of adult education theory and practice, who was the first in the USA to use the term «andragogy» in relation to adult education methods in 1926. He characterized adult education as a cooperative activity in non-formal learning, the main purpose of which is to find meaning in experience, to search for ideas directed toward the essence of the judgments that shape behavior, and to find adult learning techniques that connect learning to life. Such an orientation in adult education was termed «andragogical» in 1927. With his new conception of education and specifically adult education and learning, he created the space for the creation of the andragogical conception of adult education in the United States. The scientist described the links between education, social sciences and social problems, and was able to combine the concepts of social sciences with natural sciences and philosophy, proving that adult education is a means to change lives. He proved that the most valuable resource in adult education is the experience of the learner. E.K. Lindeman focused on the contextual approach to adult education, emphasizing the importance of taking into account the individual life situations of each person. The educational process should be closely linked to the everyday roles of adults: professional, family and community roles. Curricula should focus on the real needs of learners, not on abstract theoretical material. In the work «The Value of Adult Education», the scientist formulated the following assumptions for adult learners: adults are motivated to learn because they are needs and interests that are satisfied through learning; there are individual differences between people that increase with age; the orientation of learning and the choice of curricula for adults is basic on the demands of real life.*

Key words: andragogy; adult education and learning; non-formal learning; methods of education; E.C. Lindeman.

Постановка проблеми, її актуальність. Теорія освіти дорослих у США почала більш інтенсивно розвиватися у міжвоєнний період. Важливим фактом, що створив сприятливі умови для її розвитку, стало заснування Американської асоціації освіти дорослих у 1926 р.

Нині освіта дорослих є ключовою умовою розвитку сучасного суспільства, оскільки забезпечує постійне оновлення знань і навичок в умовах швидких соціально-економічних і технологічних змін. Вона сприяє підвищенню конкурентоспроможності особистості на ринку праці та підтримує професійну мобільність фахівців. У суспільному вимірі освіта дорослих дозволяє людині адаптуватися до нових викликів, зберігати актуальність своєї кваліфікації та реалізовувати особистісний потенціал.

Проблеми розуміння ролі освіти дорослих в історичному контексті серед американських науковців мали дещо інші виміри. У зв'язку з чим актуальним є огляд передумов формування андрагогічної концепції у США в межах основних теоретичних напрямів розвитку освіти дорослих.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. У США на початку 2000-х років сформувалися два напрями теоретичних досліджень (Knowles, Holton III, & Swanson, 2007, с. 34):

Перший напрям – *науковий*, який орієнтований на вимоги експериментального здобуття нових наукових знань. Цей напрям був заснований у 1928 р. Едвардом Торндайком (Edward L. Thorndike) і відображений у публікації «Навчання дорослих» (1928), в якій він продемонстрував, що дорослі дійсно здатні до навчання, заклавши дуже важливий фундамент для окремої дисципліни, яка б вивчала навчання дорослих. Серед інших робіт цього напрямку – «Інтереси дорослих» (Thorndike, 1935) та «Здібності дорослих» Герберта Соренсона (Sorenson, 1938). Важливо, що представники цього напрямку ще до початку Другої світової війни довели, що дорослі не тільки здатні до навчання, але й характеризуються зовсім іншими інтересами та здібностями, ніж діти.

Другим є *інтуїтивний* напрям, який орієнтований на мистецтво освіти. Основною тезою є твердження, що нові знання здобуваються дорослим через досвід. Відправною точкою для виникнення цього напрямку стала публікація Е. К. Ліндемана «Значення освіти дорослих» (Lindeman, 1926b), де автор заклав основи теорії освіти і навчання дорослих у США.

Попри наявність значної кількості досліджень з теорії та практики освіти дорослих, питання становлення андрагогічної концепції у США, зокрема у творчій спадщині Е. К. Ліндемана, залишаються фрагментарно висвітленими. Недостатньо розкрито вплив його ідей на розвиток сучасних підходів до навчання дорослих, а також не повною мірою досліджено взаємозв'язки між його концептуальними положеннями та провідними теоретичними напрямами освіти дорослих у першій половині ХХ століття. Це зумовлює необхідність поглибленого аналізу передумов і детермінант

формування андрагогічної концепції, що дозволить уточнити її місце й значення в історії педагогічної думки та сприятиме удосконаленню сучасних освітніх моделей для дорослих.

Мета статті полягає в теоретичному аналізі діяльності провідного представника теорії і практики освіти дорослих Едуарда Крістіана Ліндемана.

Методи дослідження. У процесі виконання теоретичного дослідження автором використано методи: конкретно-пошуковий – вивчення історичних, наукових і літературних джерел; конкретно-історичний метод – для реконструкції хронології життя, діяльності Е. К. Ліндемана у зв'язку з трансформаціями американської освіти дорослих першої половини ХХ століття; метод систематизації, теоретичного узагальнення для увиразнення ключових ідей і концептуальних домінант життєтворчості Е. К. Ліндемана; персоналістично-біографічний – аналіз і висвітлення виявлених біографічних даних, фактів щодо творчої спадщини Едуарда К. Ліндемана; інтерпретація особистісних, професійних чинників, що впливали на життєтворчість вченого.

Виклад основного матеріалу дослідження. Передусім акцентуємо увагу на *біографії вченого*. Едуард Крістіан Ліндеман (народився 9 травня 1885 року в Сент-Клері (штат Мічиган) у родині німецько-данських іммігрантів Фредеріка та Фредеріки Ліндеман; рано осиротів, пройшов період праці фізичної праці в сільському господарстві, суднобудуванні та будівництві і мав фрагментарну шкільну підготовку, а у віці 22 років вступив на підготовчу програму (sub-freshmen) Мічиганського сільськогосподарського коледжу (нині Державний університет Мічигану, Іст Ленсінг), де, надолужуючи початкові мовно-граматичні та освітні прогалини (за твердженням біографів, на момент вступу до коледжу Ліндеман був якщо не неписьменним, то принаймні значно нижче середнього рівня з точки зору здібностей до читання та письма) (Stewart, 1987), активно залучився до інтелектуального і громадського життя: навчався в програмі YMCA, брав участь у Гільдії письменників, публікував есе та поезію, писав редакційні матеріали й драматичні твори, сприяв створенню Етнічно-соціологічного товариства. В університетському середовищі познайомився з Хейзел Тафт, з якою згодом одружився.

Упродовж дев'яти років після закінчення навчання, з 1911 до 1920 рр., Е. К. Ліндеман працював на різних роботах. Так з 1919 до 1922 рр. він був професором соціології в Жіночому коледжі Північної Кароліни в Грінсборо. У 1924 р. він приєднався до професорсько-викладацького складу Школи соціальної роботи в Нью-Йорку, яка згодом стала частиною Колумбійського університету, як професор соціальної філософії, де він працював до свого виходу на пенсію в 1950 р. Саме тут він опублікував свою найважливішу працю «Значення освіти для

дорослих» (Lindeman, 1926b).

Упродовж 1935 – 1938 рр. обіймав посаду директора громадської організації дозвілля Адміністрації робітничого прогресу у Вашингтоні, округ Колумбія. У 1946 р. служив радником з питань освіти Британської окупаційної армії в Німеччині. Також був запрошеним професором Нової школи соціальних досліджень (1925–1927), Пендл-Гілл (1933–1934), Темплського університету (1934–1935), Каліфорнійського університету (1936, 1938), Колумбійського університету (1941–1942), Стаффордського університету (1941), Університету Вісконсіна (1941), Богословської школи Колгейт-Рочестер (1943) та Університету Нью-Делі, Індія (1949).

Окрім праці «Значення освіти дорослих», Е. К. Ліндемман також написав книгу «Розвиток громад» (Lindeman, 1921), яка стала першою книгою про групову роботу в соціальному середовищі. Е. К. Ліндемман також був одним з перших авторів групової роботи при організації навчання та працював над розширенням системи народної освіти. Він був засновником багатьох перехресних фронтів у соціальних науках, а також в освіті дорослих та соціальній філософії.

Життєвий шлях Е. К. Ліндеммана завершився 13 квітня 1953 року в місті Нью-Йорк. Водночас ідеї вченого продовжили впливати на подальше становлення теорії та практики освіти дорослих.

Творчість та освітня філософія Едварда К. Ліндеммана. Едвард К. Ліндемман був автором близько 204 статей, 5 книг, 16 монографій та 17 розділів в інших наукових роботах. Він опублікував ранні, піонерські тексти про громади та громадські одиниці (1921) і про групову роботу (1924). Брав активну участь у соціальній роботі, пишучи про соціальні дослідження (1933), соціальну освіту (1933) та демократичний спосіб життя (1951). Можна погодитися з Х. Лонгом про те, що Е. К. Ліндемман був насамперед соціальним працівником і філософом, і це вплинуло на його розуміння освіти дорослих (Long, 1989).

Розробляючи системну теорію навчання дорослих, Е. К. Ліндемман спирався на три джерела. Першим джерелом слугувала філософія освіти Джона Дьюї, другим – праці данського філософа, педагога, богослова, засновника народних коледжів Ніколая Грундтвіга, а третім – ідеї філософа Ральфа Волдо Емерсона. На погляди вченого також вплинули праці Л. Ворда, Дж. Адамса, М. Паркера Фолле, В. Раушенбуша та інших.

Наукові розвідки Е. К. Ліндеммана значною мірою формувалися під впливом ідей Дж. Дьюї, його друга і колеги. Їх поєднували прагнення до соціальної справедливості, переконання у визначальній ролі освіти, непохитна прихильність до принципів демократії (Smith, 2020). Разом із набутим досвідом це призвело до створення у 1926 р. книги «Значення освіти дорослих», яка репрезентує альтернативне бачення освіти, що виходить за межі шкільного класу та формалізованих навчальних програм.

Така освіта відкриває простір для навчання, зумовленого індивідуальними інтересами, конкретними ситуаціями професійного спрямування, вона не обмежується професійними ідеалами, ґрунтується на досвіді людини тощо. Освіта і навчання мають бути безперервними, з основною передумовою усвідомлення того, що освіта – це життя, а не підготовка до досі невідомої подальшої сфери самореалізації (1926b, с. 3-4). Освіта дорослих є засобом для змін у житті.

Ідеї, які Е. К. Ліндеман сформулював у своєму вступному розділі «Для тих, хто має вчитися» книги, є не лише цікавими, але й багато в чому актуальними й сьогодні:

1. Навчання дорослих має відбуватися через навчальні ситуації, а не через людей. Наша академічна система була створена у зворотному порядку: професіонали та викладачі є відправною точкою, а студенти – вторинними. У звичайній освіті учень повинен відповідати фіксованій навчальній програмі; в освіті дорослих навчальна програма базується на потребах та інтересах того, хто навчається. Освіта дорослих постає як процес, тісно інтегрований у життєвий контекст особистості, що охоплює її професійну діяльність, сімейні стосунки, дозвілля та участь у громадському житті. Кожна доросла людина перебуває в конкретній індивідуальній ситуації, яка відповідає її роботі, дозвіллю, сімейному життю та життю громади. Освіта дорослих ґрунтується на цьому моменті. Навчання дорослих ґрунтується на визнанні унікальності життєвої ситуації кожного дорослого, що зумовлює індивідуалізацію навчального змісту відповідно до актуальних потреб. Програми навчання розробляються з урахуванням практичної доцільності й спрямованості на реальні проблеми та завдання, які стоять перед слухачем. У такій парадигмі провідна роль належить не викладачу чи навчальним матеріалам, а самому учневі, що виступає активним суб'єктом освітнього процесу.

2. Найціннішим ресурсом в освіті дорослих є досвід того, хто навчається. Якщо навчання – це життя, то життя – це навчання. Навчання значною мірою ґрунтується на вікарному досвіді, на засвоєнні досвіду і знань з «інших рук». Психологія вчить нас, що досвід є лише тим, що ми з нього робимо, і тому справжня педагогіка зберігає єдність дії і думки. Досвід є живим джерелом для дорослих учнів. Авторитарний стиль викладання, іспити, що заздалегідь обмежують оригінальне мислення, жорсткі педагогічні методи – всьому цьому немає місця в освіті дорослих. Невеликі групи вмотивованих дорослих, які прагнуть зберегти свій розум свіжим і динамічним, які починають вчитися, стикаючись з відповідними ситуаціями, які заглиблюються в резервуар власного досвіду, перш ніж тягнутися до текстів і вторинних знань, які залучаються до дискусії зі своїми викладачами і які також прагнуть мудрості, а не всезнайства – все це формує основу освіти дорослих, сучасного пошуку сенсу життя.

Е. К. Ліндеман у своїй науковій праці «Значення освіти дорослих» (Lindeman, 1926b) також сформулював низку ключових припущень для дорослих учнів, які можн підсумувати в кількох пунктах:

- дорослі мотивовані до навчання, тому що вони мають потреби та інтереси, які задовольняються через навчання;
- дорослі під час навчання орієнтуються насамперед на саме життя;

- досвід є найціннішим ресурсом для навчання дорослих;
- дорослі мають сильну потребу в самоуправлінні;
- індивідуальні відмінності між людьми збільшуються з віком;
- орієнтація навчання дорослих базується на реальному житті.

Цікаво, що Е. К. Ліндеман не ототожнював педагогіку дорослих і педагогіку дітей та юнацтва. Дослідник не протиставляв педагогіку дорослих і педагогіку дітей та підлітків, а розрізняв педагогіку дорослих і «звичайну» педагогіку. На його думку, навіть підлітки можуть навчатися краще, якщо враховувати їхні потреби та інтереси, їхні життєві ситуації, досвід, Я-концепцію та індивідуальні відмінності.

У пошуках нового розуміння освіти дорослих Е. К. Ліндеман спирався, насамперед, на теорію освіти для дорослих. Передусім йдеться про знання, отримані ним у контексті американського руху за освіту робітників під час його подорожей за кордон з метою вивчення освіти робітників у Європі. На його концепцію освіти дорослих значний вплив мали ідеї, отримані в Академії праці у Франкфурті-на-Майні, заснованій у 1921 р. Євгеном Розенштоком-Гюссі.

Академія надавала працівникам університетську вищу освіту через курси та семінари. Навчання відбувалося в Університеті Франкфурта-на-Майні. В Академії праці термін «андрагог» використовувався у зв'язку з характеристикою дорослого вчителя (Picht, W. & Rosenstock-Huessy, 1926).

Натхненний цими висновками, Е. К. Ліндеман у листопаді 1926 р. опублікував коротке дослідження про андрагогів, в якій термін «андрагогіка» вперше з'явився в США. У статті під назвою «Андрогогіка: метод навчання дорослих» (Lindeman, 1926a), Е. К. Ліндеман використав термін «андрагогіка». Науковець використав цей термін для позначення методів навчання дорослих, що застосовувалися в Академії праці.

Е. К. Ліндеман унікав формулювання чіткого визначення освіти дорослих. Він обґрунтовував це тим, що це надмірно обмежило б дослідження освіти дорослих. Однак у своїй праці «Відкриття сенсу досвіду» (Lindeman, 1926c) він охарактеризував освіту дорослих як спільну діяльність у неформальному навчанні, головною метою якої є пошук сенсу досвіду, пошук ідей, що ведуть до суті суджень, які формують нашу поведінку, і пошук методів навчання дорослих, які пов'язують навчання з життям і, таким чином, підносять життя до рівня авантюрного

експерименту. Така орієнтація освіти дорослих описана також в роботі «Соціальне відкриття: підхід до вивчення функціональних груп» (Lindeman, 1924).

Працю «Освіта через досвід. Інтерпретація методів Академії праці» він опублікував разом із Мартою Андерсон у 1927 р. як «андрагогічну» (Anderson, & Lindeman, 1927). Ця праця увиразнює найбільш ґрунтовний доробок Е. К. Ліндемана у сфері трудової освіти. Співавторка Марта Андерсон була науковою асистенткою та перекладачкою Е. К. Ліндемана. Окрім методів навчання робітників, автори досліджували зміст і філософію робітничої освіти в працях Еугена Розенштока-Гюссі, Ернста Міхеля та Вільгельма Штурмфельса, та ін. Дослідницький пошук актуалізував доцільність тісної співпраці між перекладачкою Мартою Андерсон та Е.К. Ліндеманом, що втілювалося в їхній співавторській праці. Ліндеман визнав вагомий внесок Андерсон, підтримав її співавторство та погодив пріоритетність розміщення її імені у публікації, яка має важливе значення для досліджень з історії розвитку освіти дорослих (Stewart, 1990). Вищезазначена праця є інтерпретацією андрагогічних методів, що використовувалися у Франкфуртській академії праці. Автори назвали андрагогіку істинним методом освіти дорослих «..., в якому теорія стає фактом, ... слова стають відповідальними діями, відповідальними вчинками, а практичний факт, що виникає з необхідності, висвітлюється теорією» (Anderson, & Lindeman, 1927, с. 35).

Водночас Е. К. Ліндеман підкреслював, що «андрагогіка як метод освіти дорослих» охоплює не лише теоретичний вимір, а й діяльність тих, хто безпосередньо впроваджує її у взаємодії з дорослими учнями. У зв'язку з методами навчання дорослих, що використовувалися у Франкфуртській академії праці, Е. К. Ліндеман також розробив концепцію неавторитарної ролі викладача в освіті дорослих. Як він пише в праці «Освіта через досвід», на зміну «звичайним зборам інструкторів» прийшла «справжня спільнота вчителів, створена шляхом дискусій, конференцій та взаєморозуміння...». Науковець зазначає, що вчителі, які приїжджали до Академії зі шкіл та університетів, вважали «доречним спалити свої університетські підручники і відмовитися від своїх попередніх викладацьких звичок». Дорослі вчителі мали продемонструвати, що вони є «співробітниками» (с. 25). Викладачі академії усвідомлювали, що вони не можуть «передавати освіту, а лише пробуджувати в учнях можливість навчання ....» (Anderson, & Lindeman, 1927, с. 34-35). Цікаво, що в концепції андрагогіки Генріха Ганзельмана (1951) надається схожа характеристика освітян для дорослих у порівнянні з компетенціями вчителів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У результаті здійсненого дослідження виявлено суттєвий внесок Едуарда Крістіана Ліндемана у становлення та розвиток андрагогіки як теорії освіти дорослих

у Сполучених Штатах Америки. Вчений як провісник нових ідей в освіті дорослих та соціальній філософії написав одну з перших книг про розвиток громад. Його діяльність позначилася й у сфері розбудови народної освіти, становленні групової роботи тощо. Хоча деякі погляди Е. К. Ліндемана викликали суперечки, наприклад, його неприйняття освіти як підготовки до життя і твердження, що освіта і є життям, замість того, щоб більш точно пов'язати процес освіти з усім життям (Stewart, 1987), його ідеї, викладені в численних публікаціях, заклали основу теорії навчання дорослих у США. Беззаперечним є внесок Е. К. Ліндемана в нову концепцію освіти і, зокрема, освіти і навчання дорослих, яка, разом з подальшими дослідженнями, також відкрила шлях до створення американської концепції андрагогіки.

Таким чином, Е. К. Ліндеман сформував концептуальні засади навчання дорослих, підкресливши провідну роль досвіду як основного ресурсу в освітньому процесі та адаптивну спрямованість освіти на індивідуальні життєві обставини й реальні потреби учнів. Його праці заклали фундамент для сучасного розуміння освіти дорослих як соціально контекстуалізованої і «життєво орієнтованої» діяльності, що сприяє особистісним і професійним трансформаціям. Водночас дослідження засвідчує історичну значущість поєднання соціальних, гуманітарних і природничих наук у формуванні андрагогічної парадигми, акцентуючи увагу на необхідності подальшого аналізу її розвитку у різних культурних контекстах.

Подальші наукові пошуки доцільно розширити шляхом дослідження впливу андрагогіки в країнах Східної Європи, що сприятиме кращому розумінню універсальних і локальних особливостей освіти дорослих в глобальному контексті.

Список використаних джерел

- Anderson, M. & Lindeman, E. C. (1927). *Education Through Experience. An interpretation of the methods of the Academy of Labor*. Frankfurt-am-Maine, Germany. New York: Workers' Education Bureau Press Inc.
- Lindeman, E.C. (1926a). *Andragogik: the method of teaching adults. Workers' Education, 4*, 38.
- Lindeman, E.C. (1924). *Social discovery: an approach to the study of function groups*. New York: Republic Publishing.
- Lindeman, E.C. (1921). *The community: An introduction to the study of community leadership and organization*. New York: Association Press.
- Lindeman, E.C. (1926b). *The meaning of adult education*. New York: New Republic. URL: <https://archive.org/details/meaningofadulthood00lind/page/n5/mode/2up>
- Lindeman, E. C. (1926c). To discover the meaning of experience. *In Survey*, 55, 545-546.
- Long, H. (1989). 'Preface to the 1989 Edition' in Lindeman, E. C. *The Meaning*

- of *Adult Education*. Norman, Oklahoma: Oklahoma Research Center for Continuing Professional and Higher Education.
- Knowles, M. S., Holton III, F. E. & Swanson, R. A. (2007). *Lebenslanges Lernen. Andragogik und Erwachsenenlernen*. München: Elsevier GmbH.
- Picht, W., Rosenstock-Huessy, E. (1926). *Im Kampf um die Erwachsenenbildung 1912-1926*. Leipzig: Verlag Quelle & Meyer
- Smith, M. K. (2020). Eduard Lindeman and the Meaning of Adult Education. *The encyclopedia of pedagogy and informal education*. URL: <https://infed.org/mobi/eduard-c-lindeman-and-the-meaning-of-adult-education/>.
- Sorenson, H. (1938). *Adult Abilities*. Minneapolis: University of Minesota Press.
- Stewart, D.W. (1987). *Adult Learning in America: Eduard Lindeman and his agenda for lifelong education*. Malabar, Florida: Krieger 1987. <https://www.alu-c.com/eduard-lindeman>
- Thorndike, E. L. (1928). *Adult Learning*. New York: Macmillan.
- Thorndike, E. L. (1935). *Adult Interests*. New York: Macmillan.

Отримано / Received: 13.02.2025.
Прорецензовано / Revised: 24.03.2025.
Схвалено до друку / Accepted: 29.04.2025.
Опубліковано / Published: 30.06.2025.